

АКТУАЛЬНІ
ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Альманах наукового товариства "Афіна"
кафедри культурології

Випуск 10

Том I

ББК 71.0

А 43

УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології: У 2-х т. – Вип. 10 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2010. – Т. 1. – 187 с.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. - кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)

Редакційна колегія:

Афанасьєв Ю.Л. - доктор філософських наук, професор НАКККіМ (Київ)
Баканурський А.Г. - доктор мистецтвознавства, професор Одеського національного політехнічного університету
Воробйов А.М. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Дем'янчук О.Н. - доктор педагогічних наук, професор Луцького інституту розвитку людини „Україна”
Жилюк С.І. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Коваль Г.П. - доктор педагогічних наук, професор РДГУ
Кралюк П.М. - доктор філософських наук, професор НУ „Острозька академія”
Круль П.Ф. - доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника
Кушнарєнко Н.М. - доктор педагогічних наук, професор ХДАК
Поніманська Т.І. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Постоловський Р.М. - кандидат історичних наук, професор РДГУ
Стоколос Н.Г. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Троян С.С. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Черніговець Т.І. - кандидат педагогічних наук, доцент РДГУ
Швецова-Водка Г.М. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Яремко-Супрун Н.О. - доктор мистецтвознавства, професор РДГУ

Рецензенти:

Арцишевський Р.А. - доктор філософських наук, професор Волинського національного університету ім. Лесі Українки
Брилін Б.А. - доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського

Науковий редактор і упорядник – **проф. Виткалов В.Г.**

ISBN 978-966-8424-77-9

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 26.11.2010 р.)

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

УДК 008.477

**Постоловський Р.М. – професор, ректор РДГУ,
заслужений діяч науки і техніки України****УКРАЇНЬСЬКА КУЛЬТУРА В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ**

XXI століття входить в історію як час, не зважаючи на глобальні катаклізми, посиленого зацікавлення національними історико-культурними проблемами не лише науковців, але й широкого загалу, свідченням чого є різке зростання кількості музеїв, історичної проблематики в періодиці, популярністю історичної наукової літератури тощо. Це означає лише одне: у надзвичайно напруженому соціумі зростає інтерес до витоків з метою розуміння не лише ситуації, в якій опинилася світова спільнота, але й для

прогнозування можливих результатів власної діяльності, шляхів подальшого розвитку цивілізації.

Уже неодноразово зазначалося, що XXI століття повинне бути століттям гуманітарним, або його не буде взагалі, що означає незворотність інтересу до «людського» виміру розвитку цивілізації, важливості культурного чинника в системі людської цивілізації. Тож у цьому зв'язку конференція, організована кафедрою культурології нашого університету і те представництво ВНЗ України, що знаходиться у цій залі, є зайвим підтвердженням вищенаведеної думки.

Сьогодні РДГУ – потужний науково-освітній та культурний центр. Лише упродовж останніх років з метою ефективного використання наукового потенціалу ВНЗ та освітньо-виробничих закладів регіону керівним складом закладу було проведено реструктуризацію навчально-науково-виробничих комплексів та створення нових на основі сучасних підходів до якості підготовки фахівців: комплекс ННБК із Рівненським інститутом слов'янознавства, комплекс «Прогрес» (дошкільні навчальні заклади, Центр ранньої реабілітації «Пагінець» м. Рівне), природничо-екологічний комплекс: РДГУ – Рівненська обласна станція юних натуралістів, екологічні заклади Хмельницької області, навчально-науковий модуль: РДГУ та Тульчинське училище культури Вінницької обл.; РДГУ та навчальні заклади I-II рівнів акредитації Західного регіону України та ін. В університеті вже 10 років функціонує педагогічний коледж, де здійснюється підготовка учнів за природничо-гуманітарними напрямками. В Рівненському міському природничо-математичному ліцеї «Елітар» функціонує філія кафедри методики викладання фізики і хімії.

Філії кафедри культурології існують у міському Будинку культури, обласному Центрі народної творчості, Парку культури та відпочинку тощо, що дає змогу не лише урізноманітнити дозвілля місцевого населення, але й студентам удосконалювати практичні навички педагога-організатора.

Налагоджена тісна співпраця колективу кафедри культурології з НВК «Рівненський колегіум». Співробітники кафедри є керівниками секцій «Мистецтвознавство» та «Народознавство», беруть активну участь у якості експертів під час підсумкових занять та конкурсів Малої Академії наук.

Подібні філії існують при багатьох мистецьких кафедрах Інституту мистецтв, певним чином впливаючи на духовний клімат Волинського краю.

Різноаспектною є й діяльність колективу, спрямована на благодійницький аспект.

Викладачі кафедр університету беруть також участь у реалізації обласної програми «Творча обдарованість». З цією метою в університеті створено центр «Прогресивні ідеї в контексті педагогічної науки і практики», одним із завдань якого є моделювання діяльності загальноосвітніх навчальних закладів із урахуванням прогресивних ідей світової педагогіки, сучасних педагогічних систем та розробки діагностичних критеріїв оцінки ефективності впроваджуваних моделей.

Створено програмно-технічні комплекси РДГУ: для Інституту психології та педагогіки – програмно-технічний комплекс, орієнтований на психодіагностику, профільне тестування, моделювання вікової психології; для Інституту мистецтв – програмно-технічний комплекс, орієнтований на комп'ютерне аранжування, комп'ютерну графіку, графічний дизайн; для факультету математики та інформатики – програмно-технічний комплекс, орієнтований на вивчення математичного моделювання, прикладного програмування та викладання основ інформатики; для фізико-технологічного факультету – програмно-технічний комплекс, орієнтований на вивчення комп'ютерної інженерної графіки, фізико-математичне моделювання, впровадження технічних засобів навчання та електронних навчальних посібників та прикладних програмних модулів; для факультету документальних комунікацій та менеджменту – програмно-технічний комплекс, орієнтований на вивчення економічних дисциплін, систематизацію та регулювання обігу інформаційних документних потоків; для факультету іноземної філології – програмно-технічний комплекс, орієнтований на вивчення циклу філологічних дисциплін, поглиблене вивчення англійської, німецької, французької, російської мов, зарубіжної літератури, педагогіки, психології.

Науковою бібліотекою університету продовжується робота щодо автоматизації технологічних процесів, ведення каталогів, обробки нових надходжень, реєстрації читачьких запитів тощо. Використовуючи інформаційні технології, бібліотека створює власні бази даних за профільним ВНЗ, галузями знань та напрямками підготовки фахівців, за якими ведеться підготовка в університеті, що покращує довідково-бібліографічний апарат та обслуговування читачів.

Книжковий фонд наукової бібліотеки РДГУ сьогодні складає 518.287 прим. книжкових зразків.

Масштабною та багатогранною є й діяльність нашого закладу у жанрах музичного, хореографічного, театрального та декоративно-ужиткового мистецтва. Щорічно університет організовує і є учасником майже 200 культурно-мистецьких заходів. Так, в Італії, Польщі, Росії, Білорусії та Україні переможцями міжнародних та Всеукраїнських мистецьких фестивалів і конкурсів стали камерний хор «Покрова», чоловічий камерний хор «Софія», український народний оркестр, фольклорні ансамблі «Горина», «Джерело», ансамбль сучасного танцю «Неоданс», ансамбль народного танцю «Візерунки» та багато інших навчально-творчих колективів.

Щорічно численні художні колективи закладу стають переможцями регіональних фестивалів та мистецьких конкурсів. Так, у 2004 році лауреатами стали 18 творчих колективів Інституту мистецтв РДГУ, у 2005 – 20, 2006 – 24, 2007 – 21. За кордоном із фестивальними та концертними поїздками побували у 2004 році фольклорний ансамбль «Горина» та чоловічий камерний хор «Софія» (2 фестивалі у Польщі); 2005 рік фольклорний ансамбль «Горина» (1 поїздка до Польщі); 2006 рік фольклорні ансамблі «Горина», «Джерело», «Краяни» (3 фестивалі у Польщі та Росії); 2007 рік український народний оркестр, ансамбль сучасного танцю «Неоданс», фольклорні ансамблі «Горина» та «Краяни» стали переможцями (володарями Гран-прі та лауреатами) 12 престижних міжнародних фестивалів та конкурсів в Італії та Польщі.

2004-2008 роки принесли вагомі здобутки щодо виставок творів декоративно-ужиткового мистецтва в Англії, Фінляндії, Словаччині, Угорщині, Польщі, Молдові та Україні.

Із року в рік зростають масштаби, розширюється географія виставок творів декоративно-прикладного мистецтва. Творчі роботи викладачів та студентів кафедри образотворчого мистецтва постійно експонуються у виставкових залах міст Рівного, Острога, Львова, Івано-Франківська, Києва (Палац «Україна», Творчий звіт майстрів мистецтв і аматорських художніх колективів Рівненської області, «Весняний передзвін Погорнського краю»), персональні виставки викладачів кафедри Л.В. Крайлюк, О.С. Охримик, В.А. Чернієнко, О.А. Сташука, М.М. Йориша, І.С. Жилки, а також студентів Н.Бурякової, С.Тимошук, Н.Кундрас експонувались у виставкових залах м. Рівного, Тернополя, Острога.

Роботи з художнього текстилю члена Національної спілки художників України І.В. Токар експонувались у м. Свидник, Пряшів (Словаччина), Кам'яна Гора, Ковари, Кросно (Польща), Бредфорд (Англія), Хельсинки (Фінляндія), Залаєдешед (Угорщина).

У республіканських олімпіадах, Всеукраїнських і Міжнародних мистецьких конкурсах за останніх 5 років брали участь понад 300 студентів інституту мистецтв. Ю.Швець, А.Перетягина, І.Кльоц, О.Кожушко, Т.Пастушок, Д.Педан, І.Євтушок, Н.Євтушок, К.Шарабар, Я.Куришко та ін. стали лауреатами престижних міжнародних мистецьких конкурсів у Варшаві, Санкт-Петербурзі, Києві, Запоріжжі, Львові, Ялті, Мелітополі. О.Заворотній, О.Чекмарьов (театральне мистецтво), В.Клочко (хореографія), А.Завалін, Р.Прох, І.Бородійчук, М.Матвієнко, Г.Куришко, О.Коржицький, Б.Чубик, Я.Яцук та багато інших студентів музичних спеціальностей стали переможцями численних Всеукраїнських та регіональних мистецьких конкурсів.

У 2004 році лауреатами та дипломантами стали 22 студенти РДГУ, у 2005 – 36, 2006 – 39, 2007 – 45, 2008 – 43 студенти денної та заочної форми навчання.

Вагомою є й робота студії звукозапису «Камертон», що проводить студійні архівні записи кращих виконавців, художніх колективів та мистецьких конкурсів. Підготовлено та започатковано серію презентаційних компакт дисків: «Творчістю окрилені». – Рівне: Камертон РДГУ, 2004; «Весільні обряди з гуртом «Джерело»» (2004 р.); «Співають фольклорні ансамблі «Горина», «Джерело», «Волиняни»» (2004 р.); «Грає Олексій Кожушко» (2005 р.); «Народний інструментальний ансамбль «Медіатор»» (2006 р.); «Грає сопілкар Тарас Горін» (2006 р.); «Альт-саксафон – Артур Анучкін» (2007 р.); «Український народний оркестр РДГУ» (2007 р.); «З народного джерела» (8 випусків Всеукраїнського фестивалю-конкурсу 2001-2008 рр.) та ін. Відеоальбоми записали народний український хор (2007 р.); ансамбль традиційної народної музики «Хутірські музики» (2008 р.).

Інститут мистецтв є організатором Міжнародних та Всеукраїнських фестивалів та конкурсів «Шоу-Західний регіон», «Я і гітара», «З народного джерела», «Виконавців на духових та ударних інструментах ім. В.Старченка», регіональних фестивалів хорового мистецтва «Різдвяні піснеспіви» та «Великодні піснеспіви» та конкурсів виконавців на музичних інструментах, диригентів тощо, співорганізатором Міжнародних фестивалів «Коляда», «Сурми», Всеукраїнських конкурсів «Прем'єр ліга», «Мистецька толока» та ін.

Є й інші здобутки в нашого вищого навчального закладу в інших видах навчально-наукової діяльності. Сподіваюся, що ця конференція стане доброю нагодою для професійного спілкування і обміну думками стосовно культурно-мистецького розвитку сучасної вищої школи.

Резюме

Аналізується окремі грані мистецького доробку Рівненського державного гуманітарного університету.

Ключові слова: творчість, художня діяльність, студентство, сучасність.

Summary

Analysed separate verges of artistic work of the Rivne state humanitarian university.

Key words: work, artistic activity, student, contemporaneity.

ЗМІСТ І ТОМУ

Постоловський Р.М. Українська культура в умовах сучасної вищої школи	3
Виткалов В.Г. Українська культура як об’єкт наукового дослідження	6
Розділ I.	
Культурна динаміка України у контексті глобалізаційних проблем	11
Кліценко С.В. «Західницькі» концепції розвитку української культури	11
Михайлов В.О. Постмодернізм у художньо-філософському просторі: концепції світосприйняття	17
Парфенюк І.М. Культурна глобалізація як феномен доби	21
Лопатіна В.Р. Проблеми історії української журналістики	24
Герасимчук Л.М. Інтелектуалізація нації в процесі технологізації освіти	28
Кулаковська В.В. Формування бренду книговидавництва як одного з інструментів сучасної реклами книг в Україні	30
Чудюк Г.М. До проблеми формування морально-ціннісних орієнтацій студентської молоді	34
Жалко Т.Й. Молодіжна субкультура: стиль життя чи криза суспільства (на прикладі неформального молодіжного об’єднання готів м. Луцька)	37
Глазунова Т.В. Сенс життя і проблеми духовності в контексті ціннісних орієнтацій молоді	41
Петрушкевич А.В. Концепт несвідомого в теорії культури: класичний психоаналіз	45
Гуль М.М. С.Гроф та проблема змінених станів свідомості	48
Хилюк В.Л. Молода людина на шляху самореалізації: ціннісні орієнтації	52
Хомярчук А.П. Національні цінності у формуванні духовності майбутніх педагогів у процесі художньо-трудової діяльності	55
Савчин Л.М. Танцювальний простір у контексті сучасних реалій молоді	58
Бунечко А.В. Використання сучасних інформаційних технологій збереження культурної спадщини	61
Каплун О.О. Музей історії південної залізниці: від створення до сьогодення	64
Сажок О.В. Формування та склад фонду бібліотеки Острозького Кирило-Мефодіївського братства (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)	66
Смирнова Т.В. Просвітницькі ідеї на Волині у першій чверті ХІХ ст.	70
Ясінський М.М. Українські етнічно-політичні клуби Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст.	74
Галамай О.М. Бібліотечний фонд державного архіву Рівненської області	79
Гузій Х.С. Уляна Кравченко в культурному відродженні Галичини	83
Лебедюк Є.Н. Зародження п’ятидесятницького руху в Україні	85
Кюнцлі Р.В. Вітчизняна культура і виховна система українців Канади	90
Шамсутдинова-Лебедюк Т.Н. Іслам і жінка (коранічні погляди на становище жінки в сім’ї та суспільстві)	93
Кучина Н.І. Імідж сучасного керівника	97

Розділ II.

Освіта і виховання як основа розвитку культури XXI століття	103
<i>Скнар О.І.</i> Сучасне студентство та нові підходи до його виховання	103
<i>Костюк Т.В.</i> Сутність інноваційних технологій вітчизняного освітнього процесу	107
<i>Мельничук С.Ф.</i> Мистецькі конкурси в РДГУ як засіб творчого росту студентства	111
<i>Білецька О.О.</i> Глобалізація як фактор становлення сучасної мовної культури	113
<i>Ніконенко Т.М.</i> Наукові принципи викладання культурологічних дисциплін	119
<i>Шендрік Ю.</i> Суржик як атрибут культури мовлення та спілкування сучасної молоді	123
<i>Хандрюк О.</i> Навчально-виховна система в діяльності Пласту	125
<i>Трофімюк О.</i> Родинне виховання як фактор соціалізації дітей із особливими потребами	130
<i>Грипич С.Н.</i> Дитяча література як засіб морального виховання та формування духовної культури дітей	133
<i>Авраменко С.М.</i> Специфіка регулятивної функції комунікативної категорії толерантності у міжособистісному та соціальному аспектах	136
<i>Мартинюк Т.А.</i> Вплив морально-етичних цінностей референтної групи на мотивацію підлітків до вживання психоактивних речовин	138
<i>Момотюк Л.С.</i> Формування вмінь педагогічного спілкування у студентів-інструменталістів у процесі професійної підготовки	141
<i>Лукач О.М.</i> Педагогічні умови виховання моральної культури у студентів педагогічних ВНЗ	145
<i>Чихурський А.С.</i> Функціональні зони та організація робочого місця в класі для художніх робіт	149
<i>Ліштван А.М.</i> Соціальні чинники гендерного виховання молодших школярів	151
<i>Водолазський Р.О.</i> Етнопсихологічні особливості в сучасних навчальних виданнях з української мови та літератури	156
<i>Андронova І.Ф.</i> Традиції мистецької освіти в Україні	160
<i>Стеблецька Г.Е.</i> Форми вивчення культурологічного матеріалу як засіб розвитку креативності майбутніх вчителів	164
<i>Ковальчук І.Л.</i> Роль українознавчої освіти у духовному відродженні нації періоду трансформації	169
<i>Китайчук Г.В.</i> Навчальна екскурсія як метод активізації навчально-виховного процесу	173
<i>Дука П.П.</i> Вокальні методики другої половини XX століття	177
<i>Артерчук Т.О.</i> Німецький досвід використання релігії у моральному вихованні школярів	179